

לשם יחוד למעצבת/ת גרפית/ת תורנית,

מחבר ועורך: דן סתר

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, הריני פכוון/ת
 בפלאכתני לשם חלקי במצוות כתיבת ספר תורה¹, וכן לשם
 מצוות "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), שפירשו חכמים (שבת קלג,
 ב) "התנאה לפניו במצוות"², וכן לשם מצוות "ואהבת לרעך
 כמוך"³ ולשם חלקי במצוות תלמוד תורה⁴.

¹ בדין כתיבת ספר תורה, מפורסמים המה דברי הטור (יורה דעה סימן ע"ר) שכתב:
 וכתב אדוני אבי הרא"ש זיכרונו לברכה שזה לא נאמר אלא לדורות הראשונים שהיו
 כותבין ספר תורה ולומדין בה. אבל האידנא, שכותבין ספר תורה ומניחים אותו
 בבית הכנסת לקרות בהם ברבים - מצות עשה על כל ישראל אשר ידו משגת לכתוב
 חומשי התורה ומשנה וגמרא ופירושיהם להגות בהן הוא ובניו. מצות כתיבת התורה
 היא כדי ללמוד בה דכתיב "וְלִמְדָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָהּ בְּפִיהֶם" (דברים לא, יט)
 ועל ידי הגמרא ופירושה ידע פירוש המצות והדינין על בוריים לכן הן הספרים
 שאדם מצווה לכותבם.

² דתניא: זה אלי, ואנוהו - התנאה לפניו במצות; עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה,
 ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה, בקולמוס נאה,
 בלב לבן אומן וכורכו בשיראין נאין.

³ על ידי שמדקדקים בצורת הספר שתהא עד כמה שיותר ברורה, מקיימים בזה
 חסד עם הלומד בספר; במקור למצות גמילות חסדים, כתב הרמב"ם (הלכות אבל

פרק יד הלכה א): "מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעודם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיך בתורה ובמצות".

וכמו שכתב רבי ישראל ליפשיץ (תפארת ישראל פרקי אבות פרק א' בועז אות א): "וכלל בזה 5 כללים להצלחות תלמוד ולזכרון כו' טוב שילמוד בחדר מרווח ויפה, עם ריבוי חלונות. וגם בספר יפה ודפוס נאה (כפסחים קיב א) כי כל אלה, יתנו מנוחה ושמחה להנפש ומרחיבין דעת האדם (כברכות נו ב) להניח לו מעצבו, ועל ידי זה ישתרשו בלבו הדברים היטב". וכן כתב בתחילת שו"ת הגאון רבי עקיבא איגר זכר צדיק לברכה- שביקש מבנו שידפיס את השו"ת באותיות ברורות עד כמה שיותר ובדפוס נאה כדי להיטיב עם הלומד. כתב בספר היזהרו בכבוד חבירכם עמ' קמה: "השולח מכתב ישתדל לכתוב בכתב ברור וקריא כפי יכולתו כי כתב מעורפל יקשה על המקבל לקוראו, מכביד עליו ומבזבז זמנו" (וכעין זה ראה בספר חסידים סי' תתפב).

⁴ שמלבד החסד שעושים עם הלומד בכך שנעים לו ללמוד (וחסד זה שייך לא רק בטקסטים תורניים), הרי שבטקסטים תורניים יש למעצב/ת הגרפי גם חלק בקליטה של דברי התורה על ידי הלומד- ראה הערה דלעיל (סוגיות מקבילות לרעיון זה- ראה ברכות [יז א]: אמר ליה רב לרבי חייא: נשים במאי זכיין? (-לעולם הבא) באקרויי בנייהו לבי כנישתא (רש"י: תינוקות של בית רבן היו רגילין להיות למדים לפני רבן בבית הכנסת). ובאתנוויי גברייהו בי רבנן (רש"י: בית המדרש, ששם שונים

וַיְהִי נֶעֱם אֶ-דְּנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יְדֵינוּ כּוֹנְנָה⁵.

(סך הכל עצוות- 3 טן התורה 1-1 מדרבנן): (א) כתיבת ספר תורה- מצווה
מהתורה (סעיף שלה). (ב) זה אלי ואנוהו- מצווה מדרבנן וסעכו אותה על פסוק.
(ג) ואהבת לרעך כמוך- מצווה מהתורה. (ד) תלמוד תורה- מצווה מהתורה.

משנה וגמרא), ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן (רש"י: ממתניות לבעליהן,
ונותנות להם רשות ללכת וללמוד תורה בעיר אחרת). מקבילה נוספת לרעיון זה:
הסכם יששכר זבולון).

⁵ המקור לאמירת פסוק זה בסיום תפילות ה"לשם יחוד" הוא מהספרי, שם כתוב
(במדבר קמג ד"ה ואת הכבש): "וַיִּרְא מִנְשָׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עֲשׂו אֶתָּה כְּאִשָּׁר
צִוָּה ה' בְּן עֲשׂו וַיִּבְרַךְ אֶתְּם מִנְשָׁה" (שמות לט מג). מה ברכה ברכם? אמר להם: יהי
רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. והם אומרים "וַיְהִי נֶעֱם אֶ-דְּנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ" (תהלים צ יז). עד כאן. ומתאים פסוק
זה לחתום בו את התפילה, שכן, נאמר הוא על סיום בניית המשכן על ידי ישראל
שבו מלאכת האומנות הייתה מאוד דומיננטית.